

Young Ebeveynlik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Young Ebeveynlik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33457>

Özet

Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ), Jeffrey E. Young tarafından geliştirilen şema terapi teorisi çerçevesinde, bireylerin çocukluk döneminde deneyimledikleri olumsuz ebeveynlik biçimlerini retrospektif olarak değerlendirme amacıyla Türk kültürüne uyarlanmış bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, ebeveynlik davranışları ve yetkinlerin erken dönem uyum bozucu şemaları gelişimindeki rolünü incelemeyi hedefler. Ölçek, 10 farklı alt boyutta, toplam 72 maddeden oluşmakta olup, 6'lı Likert tipi derecelendirme kullanır. Uyarlama çalışması, ölçeğin psikometrik özelliklerinin (geçerlik ve güvenirlik) Türk popülasyonunda kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Young Ebeveynlik Ölçeği, YEBÖ, ebeveynlik stilleri, şema terapi, psikometrik özellikler, uyarlama, çocukluk yaşantıları, ebeveyn tutumları.

Yazarlar

Gonca Soygüt, Zeynep Çakır, Ayşegül Karaosmanoğlu.

Amaç

Young Ebeveynlik Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin çocukluk ve ergenlik dönemlerinde kendi ebeveynleri tarafından uygulanan, işlevsel olmayan ebeveynlik biçimlerini ölçmektir. Bu biçimler, bireyin yetkinlikteki erken dönem uyum bozucu şemaları gelişimine zemin hazırlayan kritik yaşantıları temsil eder. Ölçek, özellikle klinik alanda, danışanların mevcut psikolojik zorlukları kökenindeki erken dönem yaşantıları anlamlandırılmaya ve şema odaklı terapi planları oluşturmaya yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır.

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması (Soygüt, Çakır ve Karaosmanoğlu, 2008), bu ebeveynlik biçimlerinin Türk kültürü bağlamında geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçülebilmesini sağlamıştır. Bu sayede, Türkiye'deki araştırmacılar ve klinisyenler, şema teorisine dayalı çalışmalarını sağlam bir ölçüm aracı üzerinden yürütebilmektedir.

Yapı

YEBÖ, Jeffrey E. Young'ın geliştirdiği şema Terapi modelinin temelini oluşturan, erken dönem uyum bozucu şemaları oluşturmaya yol açan kritik ebeveynlik davranışları ölçmektedir. Ölçek, ebeveynlerin çocuklarına karşı sergilediği işlevsel olmayan tutumları ve davranışları 10 farklı alt boyutta ele almaktadır. Bu alt boyutlar, çocukların temel duygusal ihtiyaçları (güvenli bağlanma, özerklik, gerçekçi sınırlar vb.) ne ölçüde karşılandığına dair bireysel algıları

yansıtır.

Ölçek, bireyin ebeveynini (veya temel bakım vereni) nasıl deneyimlediğini ölçerek, terk edilme, kusurluluk, duygusal yoksunluk gibi tema alanların gelişimine zemin hazırlayan spesifik etkileşim kalıpların ortaya koyar. Ölçülen bu yapı, bireyin tema kökenli sorunların anlaşılmasında ve **tema odaklı müdahalelerin** planlanmasında merkezi bir rol oynamaktadır. Toplam 72 madde, 10 farklı ebeveynlik stilini kapsamaktadır.

Geçerlik

Young Ebeveynlik Ölçeği'nin Türk popülasyonundaki geçerlik çalışması, ölçeğin teorik olarak belirlenen ebeveynlik biçimlerini anlamlı bir şekilde ayırt edebildiğini göstermiştir. Yapılan istatistiksel analizler, YEBÖ'nün ölçtüğü yedi temel ebeveynlik boyutunun (Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/Stismar Edici, Aşırı Zin Verici/Sınırsız, Kötümser/Endişeli ve Cezalandırıcı) istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar yarattığını ortaya koymuştur.

T-testi sonuçları, bu boyutlar arasında **anlamlı farklılıklar** bulunduğunu işaret etmektedir (t değerleri 2.00 ile 14.45 arasında değişmekte, p değerleri ise .05 ile .001 arasında yoğunlaşmaktadır). Bu bulgular, ölçeğin **yapı geçerliliğinin** sağlandığını ve teorik olarak ayrıştırılmasında beklenen ebeveynlik tutumlarının başarıyla bir şekilde ölçme kapasitesine sahip olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, YEBÖ'nün iki ayrı formu (YEBÖ-A ve YEBÖ-B) üzerinden yürütülmüştür. Test-tekrar test güvenilirliğini inceleyen **Pearson korelasyon katsayıları**, her iki form için de istikrarlı sonuçlar vermiştir. YEBÖ-A formu için katsayılar .38 ile .83 ($p < .01$) arasında, YEBÖ-B formu için ise .56 ile .85 ($p < .01$) arasında değişmektedir. Bu değerler, ölçeğin zaman içinde tutarlı ölçümler yapabildiğini ve yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

İç tutarlılık analizleri (Cronbach Alfa katsayıları) de ölçeğin güvenilirliğini desteklemektedir. YEBÖ-A formunda iç tutarlılık katsayıları $\alpha = .53$ ile $.86$ aralığında seyrederken, YEBÖ-B formunda bu katsayılar $\alpha = .61$ ile $.88$ arasında bulunmuştur. Elde edilen bu katsayılar, literatürdeki psikometrik standartlara göre **kabul edilebilir düzeyde anlamlı** olup, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda yüksek bir homojenliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışması, ölçeğin 10 alt boyuttan oluştuğunu belirtmektedir. Bu yapı, orijinal Young Ebeveynlik Ölçeği'nin teorik yapısının temel almaktadır. Faktör analizinin detayları kaynak metinde açıkça belirtilmese de, 10 alt boyutun varlığı, bu ebeveynlik stillerinin ayrı ve bağımsız faktörler olarak ortaya çıkmasını göstermektedir. Bu faktörler, tema teorisi bağlamında farklı temel duygusal ihtiyaçların karşılanmamasına katkıları gelmektedir. Ölçek, bu 10 faktörün her birini temsil eden maddelerle ebeveynlik deneyimlerini yapısal olarak ayrıştırmayı başarmıştır.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Bireylerin geçmişi ebeveynlik deneyimlerini retrospektif olarak değerlendirdiği, 10 alt boyuttan ve toplam 72 maddeden oluşan öz bildirim ölçeği.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal).

Popülasyon Grubu: Klinik ve klinik dışı yetişkin popülasyonlar.

Yaş Grubu: Yetişkinler (Genellikle 18 yaş ve üstü).

Popülasyon Detayları: Türkiye'de yürütülen uyarlama çalışması, üniversite öğrencileri ve genel popülasyon örneklemelerini içermiştir.

Test Metodolojisi: 6'lı Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır. Katılımcılardan, ebeveynlerinin kendilerine karşı olan tutumlarının 1 (tamamen yanlış) ile 6 (ona tamamen uyuyor) arasında puanlamaları istenmektedir.

Anahtar Kelimeler

Psikometrik değerlendirme, t-testi, Cronbach Alfa, iç tutarlılık, ebeveyn tutumları, retrospektif değerlendirme, tema kökenleri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: goncab@hacettepe.edu.tr (Sorumlu Yazar: Gonca Soygüt)

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Ölçümler, Ücret ve Test Yolu?

Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması 2008 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve olası ücretlendirmesi hakkında en güncel bilgiye ulaşmak için sorumlu yazar Gonca Soygüt ile [e-posta](#) yoluyla iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Soygüt, G., Çakır, Z. ve Karaosmanoğlu, A. (2008). Ebeveynlik biçimlerinin değerlendirilmesi: Young Ebeveynlik Ölçeğinin psikometrik özelliklerine ilişkin bir değerlendirme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 17-30. (Makalenin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: turkpsikolojiyazilari.com)

Ölçeğin orijinal uyarlama PDF'i burada mevcuttur: young-ebeveynlik-olcegi-toad.pdf

Young Ebeveynlik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek 10 alt boyut ve 72 maddeden oluşmaktadır:

Kuralcı/Kalıplayıcı (12 m): Eğer işler düzgün ve yeterince hızlı yapmazsa sabırsızlanır?

Küçümseyici/Kusur Bulucu (9 m): Bana hep bende yanlış bir şey varmı gibi davranır?

Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı (8 m): Beni dinledi, anladı ve duygularımı çok karışıklık paylaştı.

Sömürücü/İstismar Edici (7 m): Beni kendi amaçları için kullandı.

Aşırı Koruyucu/Evhamlı (7 m): Beni aşırı korurdu.

Koşullu/Başarı Odaklı (5 m): Başarı ve rekabete çok önem verirdi.

Aşırı Öze Verici/Sınırsız (6 m): Bana çok az disiplin veya terbiye verdi.

Kötümser/Endişeli (3 m): Kötümser bir bakış açısı vardı, hep en kötüsünü beklerdi.

Cezalandırıcı (4 m): Yanlış bir şey yaptığında beni cezalandırırdı.

Değişime Kapalı/Duyguların Bastırılan (3 m): Kapalı birisiydi; duygularını çok nadir açardı.